

EXPOSICIÓ PERMANENT

HISTÒRIA DE

LA UGT

ESPAI 1888

UGT.cat

memorial
democràtic

Generalitat de Catalunya
Departament de Justícia,
Drets i Memòria

Índex

La UGT i la lluita per les llibertats i la dignitat obrera	4
1888-1909 La classe obrera s'organitza: neix la UGT	6
1909-1921 Anys de protesta	8
1921-1931 Sota la dictadura de Primo de Rivera	10
1931-1936 De l'esperança a la frustració	12
1936-1939 En la guerra	14
1939-1976 Repressió, clandestinitat i exili	18
1976-1982 Amb la legalització, la lluita sindical continua	22
1982-1988 Primera força sindical	23
1988-1994 Anys de desavinences: pel gir social	24
1994-2002 En guàrdia davant les regressions sociolaborals	25
2002-2008 Nous reptes socials	26
2008-2016 Alternatives per sortir de la crisi	27
2016-2024 Recuperar els drets, recuperar les persones	28

La UGT i la lluita per les llibertats i la dignitat obrera

Aquesta exposició mostra un recorregut que entrellaça, en tres segles diferents, la lluita i l'organització del sindicat, i que repassa les etapes més importants de la seva existència, des de la seva fundació fins avui, amb els esforços desplegats per la UGT per dignificar les condicions de vida i laborals dels treballadors i treballadores.

Hem volgut, igualment, posar en relleu algunes de les figures més significades de l'organització tant a nivell estatal i català al llarg dels segles XIX i XX com, i especialment des de l'Assemblea de Terrassa de 1976, dels secretaris generals de la UGT de Catalunya.

I, finalment, amb els cartells dels diferents congressos de la UGT de Catalunya fem referència a alguns dels moments més rellevants des del punt de vista organitzatiu del sindicat, com a eina fonamental per desenvolupar la lluita per les llibertats i la dignitat obrera.

Crèdits:

Organització:

UGT de Catalunya

Secretariat Nacional de la UGT de Catalunya:

Cecilio Limiñana Sibina

Comissari i coordinador de l'exposició:

Antonio Rodríguez Galián

Direcció i revisió històrica:

José Antonio Pozo González

Disseny i maquetació:

Lola Abenza Barceló

Producció:

Northern Design Sustainable Brands

Agraïments:

Almudena Asenjo, David Ballester, Dani García, Francisco Riscos, Nuria Franco, Magda Gascon, Olga Giral, Rosa M. Puig-Serra, Montse Rubio, Lourdes Prades, Carles Sánchez i Juan Zamarripa

«Avui, igual que en aquell agost de 1888, la gran força de l'uetisme és la nostra pluralitat. Som gent nascuda aquí i vinguda d'arreu del món, que parlem moltes llengües, que no pensem igual políticament, de sectors i professions diferents, de tots els colors de pell i de tots els gèneres i orientacions sexuals. La nostra unió és lluitar per un treball digne i sense discriminacions, en una societat democràtica i sostenible, on la fraternitat entre persones i pobles i la justícia social siguin els seus valors.

Avui, igual que ahir, davant el retorn del feixisme, creiem en el diàleg per resoldre les desigualtats socials i democràtiques perquè són els acords els que generen progrés i cohesió social. Serà el mestissatge de les cultures i de les ideologies el que farà que arribi el dia en què les fronteres siguin un punt de trobada i viurem en un món on càpiguen tots els mons.»

Camil Ros, secretari general de la UGT de Catalunya

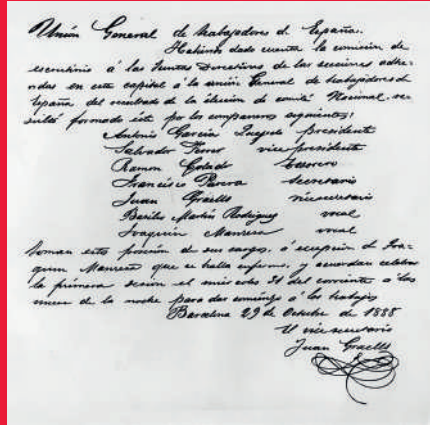

Amb el suport de:

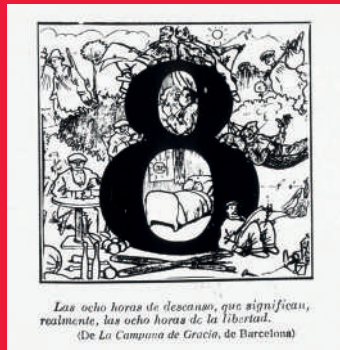
La classe obrera s'organitza: neix la UGT 1888-1909

Responent a la crida feta per les societats obreres de Mataró i coincidint amb la celebració de l'Exposició Universal de Barcelona de 1888, el Centre Obrer de Barcelona s'encarregà d'organitzar un congrés obrer. Celebrat el 12, 13, 14 i 15 d'agost de 1888 al Teatre Jovellanos de la capital catalana, va reunir vint-i-sis delegats de trenta societats que representaven 5.214 afiliats. Naixia així la Unió General de Treballadors.

Acta de la primera reunió de la Comissió Executiva de la UGT, 29 d'octubre de 1888

Des de la seva fundació, la UGT va centrar bona part dels seus esforços a aconseguir reduir la jornada laboral a vuit hores. Encara a principis del segle XX eren habituals les jornades de dotze hores, de dilluns a dissabte, fet que impedia els treballadors dur una vida saludable. L'objectiu de les vuit hores partia d'una concepció equilibrada de la vida humana, dividida en vuit hores de treball, vuit de son i vuit d'oci.

El Congrés Obrer Socialista celebrat a París el 1889 va fixar l'1 de Maig com a dia de protesta i reclamacions pels drets de la classe treballadora. El 1890 era la primera vegada a la història que se celebrava aquesta jornada internacional de lluita i reivindicació i la UGT, acabada de néixer, hi va veure l'oportunitat de presentar-se públicament amb un miting al Teatre Tívoli de Barcelona i una manifestació que va reunir unes 25.000 persones.

Entre 1902 i 1905 es convoquen 71 vagues generals i altres 92 de caràcter parcial, i s'assoleixen algunes de les conquestes més reclamades el segle anterior. El 1900 s'aproven les primeres lleis sobre el treball de les dones i nens, i la d'accidents de treball; el 1903 es crea l'Institut de Reformes Socials; el 1904 entra en vigor la llei de descans dominical i el 1908 es crea l'Institut Nacional de Previsió.

Manifest del Primer de Maig del 1890

Peticions presentades el 25 d'abril pels organitzadors del miting del Teatre Tívoli, que es va celebrar el Primer de Maig de 1890:

1. Limitació de la jornada de treball a un màxim de 8 hores per als adults.
2. Prohibició del treball als menors de 14 anys, i reducció de la jornada a 6 hores per als joves d'ambdós sexes de 14 a 18 anys.
3. Abolició del treball de nit, exceptuant certs treballs d'indústries la naturalesa dels quals exigeix un funcionament no interromput.
4. Prohibició del treball de la dona en tots els rams industrials que afectin en particular l'organisme femení.
5. Abolició del treball de nit de la dona i dels menors de 18 anys.
6. Descans no interromput de 36 hores, com a mínim cada setmana, per a tots els treballadors.
7. Prohibició de certs gèneres d'indústries i de certs sistemes de fabricació perjudicials per a la salut dels treballadors.
8. Supressió del treball a peu fet i per subhasta.
9. Supressió del pagament en espècies o comestibles i de les cooperatives patronals.
10. Supressió de les agències de col·locació.
11. Vigilància de tots els tallers i establiments industrials, fins i tot la indústria domèstica, mitjançant inspectors retribuïts per l'Estat i elegits, si més no la meitat, pels mateixos obrers.

Ressenyes
biogràfiques

**Antonio Garcia Quejido
(1856-1927)**

Tipògraf i militant obrer i socialista. En 1886 fou elegit director del periòdic *L'Obrer*. Membre de la Comissió Organitzadora del Congrés fundacional de la UGT. Des de 1896 fins a 1899 substituï Toribio Reoyo com a secretari del Comitè Nacional. Va participar en la constitució de l'Agrupació Socialista de Barcelona.

**Toribio Reoyo Barbadillo
(segle XIX - 1918)**

Tipògraf. Va presidir, amb Garcia Quejido, la Comissió Organitzadora del Congrés fundacional de la UGT el 1888. Secretari del Comitè de la UGT des de 1897 fins a 1899. Com a màxim dirigent del socialisme a Catalunya, fou candidat del PSOE per la província de Barcelona, sense ser elegit, a les eleccions generals de 1891, 1893, 1896 i 1901.

**Josep Comaposada Gili
(1859-1933)**

Sabater. Des de 1887 fou el corresponsal català a les pàgines d'*El Socialista*. Va ser director també de *La Guerra Social* (1903-1904). Va participar en la fundació del PSOE i de la UGT. Del 1892 al 1894 fou president del Comitè Nacional de la UGT. Es va oposar al trasllat del Comitè Nacional de la UGT de Barcelona a Madrid el 1889.

1909-1921

Anys de protesta

Pablo Iglesias en un míting durant la Setmana Tràgica

Les cases del poble. Durant la segona dècada del segle XX, la UGT va impulsar la creació de cooperatives obreres i de centres educatius i de lleure, com les cases del poble, que van tenir un paper social importantíssim.

La creació de potents sindicats d'indústria consolidarà el moviment reivindicatiu en una època en què la classe obrera pateix una davallada en les condicions de vida, mentre que els industrials i fabricants guanyaran importants beneficis gràcies a les exportacions als països contendents en la Primera Guerra Mundial. En aquest context, la UGT acordà en el 12è Congrés celebrat el 1916, el primer pla de lluita contra l'augment del cost de la vida.

Besteiro, Largo Caballero, Saborit i Anguiano

La vaga revolucionària. La conflictivitat va culminar el 13 d'agost de 1917, quan es va desencadenar una vaga general revolucionària contra el govern i contra el sistema d'eleccions a l'estil dels cacics. El sindicalisme descobrí la seva potencialitat i la capacitat d'influir en les decisions polítiques. La vaga va ser durament reprimida.

El Govern va decretar l'estat de guerra i tot el Comitè de Vaga —amb els ugetistes Besteiro, Largo Caballero, Saborit i Anguiano— va ser condemnat a cadena perpètua. L'any següent, el 1918, la UGT aprovaria en el seu 13è Congrés un programa de màxims per a l'emancipació dels treballadors.

En el context de mobilitzacions i vagues, el dimecres 5 de març de 1919 Francisco Largo Caballero va reclamar davant l'Institut de Reformas Sociales, en nom de la UGT, l'aprovació de la jornada laboral de vuit hores. El 4 d'abril de 1919 es va publicar el Real Decreto que la convertia en un dret dels treballadors i treballadores.

Manifestació contra la guerra del Marroc

La guerra del Marroc va provocar una autèntica revolta del proletariat barceloní contra el sistema que permetia els fills dels rics de quedar exempts de lluitar a canvi d'un pagament que era inassumible per a qualsevol família obrera. Es va anunciar una vaga general que, iniciada a Catalunya, havia d'esclatar a tot el país.

La Setmana Tràgica va acabar amb la intervenció de l'exèrcit i una forta repressió que va provocar més d'un centenar de morts, gairebé mig miler de ferits, milers de detinguts i cinc condemnes a mort, entre les quals la del pedagog Ferrer i Guàrdia.

La Revolució Russa de 1917. Els ideals de la revolució van exercir un poderós atractiu per al proletariat arreu del món. Davant del gran descontentament social, els partits dinàstics que governaven Espanya van fer reformes tímides amb l'objectiu de prevenir el contagi revolucionari.

La vaga de La Canadenc a 1919, va ser un dels màxims exponents del triomf del sindicalisme. En aquell context es va aconseguir la creació del primer sistema públic de pensions, uns significatius increments salarials i la regulació de la jornada laboral de vuit hores.

Publicació oficial del «Real Decreto» que va aprovar la jornada laboral de vuit hores

Virginia González Polo (1873-1923)

Guarnidora de calçat, autodidacta i gran oradora, fou la primera dona a la direcció estatal d'un sindicat, la UGT. Dirigent també del PSOE i, posteriorment, cofundadora del PCE, va ser una de les convocants de la vaga general revolucionària de 1917. Destacada lluitadora feminista, la seva tasca és fonamental en l'intent d'obrir una bretxa en la ideologia masculina dominant en el seu propi partit i al sindicat. També va patir la presó i l'exili. El 1909 forma part de l'organització de la vaga general i és desterrada a Baiona. Torna a Espanya el 1910, el mateix any en què es proclama a Copenhaguen, en el marc de la II Conferència Internacional de Dones Socialistes, el 8 de març com a Dia Internacional de la Dona Treballadora.

**Resenyes
biogràfiques**

Pablo Iglesias Posse. (1850-1925)
Tipògraf, funda la revista obrera i sindical *El Socialista* el 1886. El 1888 va fundar la UGT i va esdevenir-ne el president a partir de 1889. Va encapçalar la primera manifestació del Primer de Maig a Espanya el 1890. El 1910 va ser escollit diputat, el primer de la història del PSOE.

Sota la dictadura de Primo de Rivera 1921-1931

El cop militar de Primo de Rivera obrirà un nou parèntesi amb la suspensió dels drets públics. El 1923 el Comitè Nacional de la UGT va condemnar el pronunciamient militar del general.

La UGT va intentar utilitzar en favor dels treballadors l'estret marge que permetia el sistema corporatiu del règim, i Largo Caballero va ser nomenat membre del Consell d'Estat el 1924. Cinc mesos abans s'havia creat el Consejo Superior de Trabajo, Comercio e Industria amb Largo Caballero, Lucio Martínez, Nuñez Tomás i Pérez Infante com a consellers.

El 9 de desembre de 1925 mor Pablo Iglesias. El seu enterrament es converteix en la manifestació més gran mai coneguda fins llavors a Espanya, amb 150.000 participants.

Enterrament de Pablo Iglesias

Congrés extraordinari de la UGT, 1927

Al centre de la foto, Largo Caballero

La col·laboració, però, es va trencar el 1927, quan ugetistes i socialistes es van negar a acatar les regles de joc del dictador. El camí que havia de conduir a la liquidació del sistema polític de la Restauració i de la mateixa Monarquia quedava obert. El 1929 UGT trenca definitivament amb el Directorio. Els greus conflictes laborals d'aquests anys, com la vaga minera de 1927 i les protestes universitàries de 1929, són un exemple del sentir general contra el règim. La dictadura i la situació de semiclandestinitat afectaran l'afiliació i l'activitat orgànica del sindicat.

Malgrat tot, se celebren tres congressos i el 1930 es constitueixen les Federacions Nacionals de la Indústria de l'Edificació; de la Indústria Fabril, Tèxtil i Annexes i la Federació de Treballadors de la Terra.

Comitè Executiu Internacional Obrera de Marsella

Ressenya biogràfica

Francisco Largo Caballero (1869-1946)

Estucador de professió, va ingressar a la UGT el 1890 i el 1893 al PSOE. Va ser un dels primers regidors del partit a l'Ajuntament de Madrid el 1905. Fou partidari de la línia de col·laboració amb la dictadura de Primo de Rivera. Després de la proclamació de la II República, va ser ministre de Treball al Govern provisional i més tard es va mostrar a favor de la vaga revolucionària de 1934. El setembre de 1936 encapçalà el Consell de Ministres de la República.

De l'esperança a la frustració 1931-1936

Proclamació de la II República, a la plaça de Sant Jaume

L'adveniment de la Segona República va concentrar les esperances del moviment obrer.

Les aportacions de la UGT van ser crucials i amb Largo Caballero com a ministre de Treball i Previsió Social es van desenvolupar importants mesures per tal d'afavorir la condició obrera i la dels treballadors del camp, com la ratificació del principi de negociació col·lectiva i del dret de vaga, la restauració de la jornada de vuit hores, la regulació de la igualtat de retribució i de les tasques entre sexes, les assegurances de maternitat i d'accidents de treball, etc. En el primer govern català, un ugetista, Salvador Vidal Rosell, va ocupar la Conselleria de Treball i, més tard, la de Foment i Agricultura. La UGT, un cop proclamada la Segona República, havia assolit més d'un milió d'afiliats.

«Esta República española que ahora empieza, y de la cual hemos de ser nosotros guardianes vigilantes, es algo esencialmente nuestro, porque a nuestro calor ha nacido y a nuestro calor ha de afirmarse y perfeccionarse en el futuro.»

UGT. Manifest del Primer de Maig de 1931

Amb la victòria electoral de les dretes el novembre de 1933, es va desmuntar tota la tasca duta a terme pel govern republicà socialista. Sectors de la UGT i del PSOE es pronuncien a favor de la conquesta del poder per l'acció revolucionària d'octubre de 1934.

La insurrecció es va reprimir amb duresa. El Govern de la Generalitat va ser detingut. Largo Caballero i altres dirigents van ser empresonats i les cases del poble clausurades. El febrer de 1936, el Front Popular guanya les eleccions. El seu programa reclama la llibertat de tots els presos i la readmissió dels obrers acomiadats a conseqüència dels fets d'octubre.

El març de 1933, en el 9è Congrés de la Federació Regional de la UGT, es va aprovar la constitució del Secretariat de Catalunya de la UGT, amb Vila Cuenca com a secretari general. Aquest congrés es considera el primer de la UGT de Catalunya.

Durant la primavera de 1936, la polarització social no deixa d'augmentar i es desencadena un cop d'estat feixista contra el govern legítim de la República. La UGT i la CNT fan una crida a la vaga general. El cop feixista fracassa a les principals ciutats com Madrid, Barcelona i València. Les organitzacions obreres assumiran moltes de les funcions reservades a unes autoritats legals superades pels esdeveniments. S'inicia la Guerra Civil.

Proclamació de la II República a Madrid

Manifestació per la llibertat detinguts, 1934

1936-1939

En la guerra

«Fou a Espanya on la meva generació va aprendre que es pot tenir raó i ser derrotat, que la força pot destruir l'ànima i que, de vegades, el coratge no obté recompensa.»

Albert Camus

La resposta popular al cop d'estat feixista adoptà la forma d'una revolució obrera. Allà on l'aixecament militar fracassà, les organitzacions obreres van prendre el control de la situació. El 21 de juliol de 1936 es creà a Barcelona, amb la participació de tres representants de la UGT, el Comitè Central de Milícies Antifeixistes, un organisme que exercí durant la seva existència una autoritat paral·lela a la del Govern de la Generalitat.

A tota la zona que quedà sota control del Govern de la República es van dur a terme una sèrie de transformacions revolucionàries en les quals els sindicats tindran un paper molt important.

Enmig d'una guerra i una revolució, els sindicats es van fer càrrec de les indústries i els serveis essencials. Es va garantir els subministraments a la població, es va posar en marxa la producció i es va organitzar una força voluntària — les milícies antifeixistes— per combatre els militars revoltats. La primera columna de milicians organitzada per la UGT sortí cap a l'Aragó el 24 de juliol. Fou comandada pel secretari general Del Barrio i per Trueba, dirigent de la FOSIG. El setembre de 1936, la UGT havia mobilitzat uns tres mil milicians.

El setembre de 1936, Largo Caballero és elegit president i ministre de la Guerra. Va dirigir dos gabinets, el primer amb la UGT i els partits del Front Popular; i el segon, el novembre de 1936, en el qual es va donar entrada a quatre membres anarquistes, entre ells Frederica Montseny. El Govern inicia la creació de l'Exèrcit Popular i es formen les primeres sis brigades mixtes, que van substituir les milícies populars, procés que culmina l'any següent.

Instruccions sobre col·lectivitacions i controls

Milicians llegint una carta

El moment culminant de la UGT de Catalunya durant la guerra civil va ser la celebració del 3r Congrés el novembre del 1937, on es va ratificar l'autonomia de l'organització sindical catalana i es va escollir Miquel Ferrer com a secretari general. El sindicat té 594.463 afiliats enquadrats en 2.146 sindicats.

Amb l'esclat de la guerra civil hi va haver una afluència massiva de treballadors a les organitzacions obreres. El Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria (CADCI) o la Federació Obrera dels Sindicats de la Indústria Gastronòmica (FOSIG), acorden ingressar a la UGT. Desenes de sindicats autònoms (a Sabadell, a Manresa, etc.) decideixen fer el mateix.

Amb els fets de Maig de 1937, la mostra més dramàtica de la divisió del bloc antifeixista a Catalunya, es van generalitzar els enfrontaments armats, que només a Barcelona es van cobrar més de 200 morts, entre ells Antoni Sesé, secretari general de la UGT de Catalunya. També el maig de 1937, Largo Caballero dimiteix com a cap del Govern de la República en criticar la influència excessiva dels assessors soviètics.

La UGT, que va tenir presència ininterrompuda en el Govern de la Generalitat d'ençà que es va constituir el setembre de 1936, va assolir la màxima influència de la seva història en el si de les classes treballadores i, per tant, una incidència cabdal en la vida econòmica i política del país. La UGT havia obtingut el reconeixement d'un estatus propi. Però la derrota de la guerra civil va interrompre aquest procés, va significar greus seqüeles de repressió i fragmentació interna i va obrir un llarg parèntesi de més de trenta anys, fins que la UGT es va poder reconstituir de nou com a un sindicat de masses.

Milicians aprenent

Largo Caballero al front

Repressió, clandestinitat i exili 1939-1976

L'any 1939, la derrota de la Segona República va obligar milers de militants a travessar la frontera i exiliar-se; la majoria va acabar en camps de concentració. Els militants que no van poder marxar van patir la repressió extrema del feixisme: milers d'ells van ser empresonats, depurats dels seus càrrecs, professions i llocs de treball, i altres van ser afusellats.

Els qui van aconseguir fugir van intentar mantenir un mínim d'organització. L'any 1940, la UGT de Catalunya va quedar dividida entre el sector comunista que restava al PSUC, liderat per Vidiella i Moix, i el sector socialista de Miquel Ferrer, que havia estat elegit secretari general en plena guerra civil.

Fins al 1973, la UGT exiliada va celebrar dotze congressos. El desembre de 1949, la UGT va ser cofundadora de la Confederació Internacional d'Organitzacions Sindicals Lliures (CIOSL).

La primera reorganització a l'interior es va impulsar els anys quaranta per militants socialistes i del POUM. L'any 1951 Ramon Porcheras és nomenat secretari general de la UGT de Catalunya juntament amb Ramon Morera, ambdós del Moviment Socialista de Catalunya (MSC).

Dos anys més tard, però, varen ser detinguts i empresonats. En fugir a França, Porcheras va continuar exercint el secretariat des de l'exili. Entre 1945 i 1953, fins a cinc comissions executives de la UGT que actuaven en la clandestinitat van ser detingudes i empresonades.

Gent traversant la frontera

12è Congrès Nacional (a l'exili)

A partir de la meitat dels anys cinquanta i fins a la mort del dictador el 1975, es van convocar a Espanya diverses vagues que van acabar amb onades de detencions i tortures. La vaga de tramvies a Barcelona, el maig de 1951, va ser la primera mobilització massivament seguida durant el franquisme. El 1962 es va donar el primer gran moviment vaguístic contra el règim franquista, que es va desenvolupar a la mineria asturiana.

Malgrat la repressió, el moviment que havia de conduir a la recuperació de les llibertats es mostrava imparabile. A partir de les mobilitzacions a Astúries durant la dècada dels seixanta als anys setanta, la lluita antifranquista es va generalitzar de la mà d'un

potent moviment obrer. En la recta final de la dictadura, la UGT perfilà la seva estratègia basada en la lluita per la democràcia i la llibertat sindical, la recuperació del paper de la UGT en el moviment obrer i la construcció del socialisme.

El 1971 l'11è Congrés d'UGT a l'exili decideix la nova composició de l'executiva formada principalment per membres de l'interior. Nicolás Redondo és nomenat secretari general. El febrer de 1973 se celebra el congrés constituent de la Confederació Europea de Sindicats (CES) i la UGT hi assisteix com a organització afiliada a la CIOLS. L'abril de 1976 celebra el 30è Congrés a Madrid.

Manifestació a l'exili

Assemblea de Terrassa, 1976

La UGT de Catalunya celebra el 20 de juny de 1976 l'Assemblea de Terrassa. Aquesta assemblea representa la refundació del sindicat a Catalunya. Luis Fuertes n'és elegit secretari general fins al febrer de l'any 1982, en què és substituït per Valentín Antón. El 28 d'abril de 1977 es legalitzen els sindicats UGT, CCOO i USO. La continuïtat històrica de la UGT, després de la llarga nit del franquisme, quedava garantida. A partir de 1977, el cens d'afiliació a la Unió General de Treballadors arriba als 60.000 carnets.

**Joaquim Jou Fonollà
(1917-1997)**

Treballador d'arts gràfiques, un cop acabada la guerra va ser detingut i internat en un camp de concentració, d'on va aconseguir fugir. Torna a Espanya el 1942 i és condemnat diverses vegades. S'incorporà el 1960 a l'organització socialista clandestina de Barcelona formant part de la UGT i la Federació Catalana del PSOE. Va ser membre de la Comissió Executiva de la UGT a l'interior entre els anys 1973 i 1976.

**Ramon Porcheras Fonfría
(1925-2008)**

Treballador de Banca, va ser nomenat secretari general de la UGT de Catalunya l'any 1951, juntament amb Ramon Morera Martí. Tots dos van ser detinguts durant la batuda contra la cúpula d'UGT i del PSOE a Madrid el 1953. Aprofitant la situació de llibertat condicional, els dos dirigents ugetistes van fugir a França, on Porcheras va encapçalar el 1957 la reconstrucció del Secretariat Regional de la UGT de Catalunya a l'exili.

**Ramón Gutiérrez Montes
(1903-1989)**

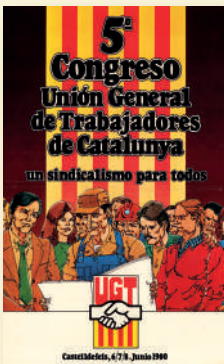
Tècnic mecànic, membre de la UGT i afiliat al Partit Republicà Radical Socialista. Va ser elegit regidor de La Felguera-Langreo (Astúries) a les eleccions municipals d'abril de 1931. Després de la Guerra Civil, va ser condemnat a tres penes de mort, commutades per penes de presó. El 1944, en sortir de la presó, s'incorporà a l'organització socialista clandestina. Durant els anys seixanta estigué al capdavant de la UGT com a delegat «permanent» a l'interior.

1976-1982

Amb la legalització, la lluita sindical continua

4t Congrés, 24-26 de febrer de 1978 a Barcelona

Cartell del 5è Congrés, 6-8 de juny de 1980 a Castelldefels

Celebrades les primeres eleccions democràtiques el 15 de juny de 1977, el president de la Generalitat provisional, Josep Tarradellas, en el procés de recuperació de l'autogovern de Catalunya, constitueix el seu govern. L'uguetista Joan Codina és elegit conseller de Treball.

L'any 1978 s'aprova la Constitució i es reprèn la celebració del Primer de Maig. També es va celebrar a Barcelona el 31è Congrés de la UGT. El sindicat i els seus quadres es van anar consolidant. En la nova situació, la UGT va emprendre la col·laboració amb altres sindicats i el govern per crear un marc democràtic de relacions laborals.

El 1979 signa amb la CEOE l'*Acuerdo Básico Interconfederal* (ABI), antecedent directe de l'Estatut dels Treballadors que s'aprovaria el 1980, basat en la negociació col·lectiva. El 5 de gener de 1980, la UGT i CEOE subscriuen l'Acord Marc Interconfederal, i l'any següent se signa l'*Acuerdo Nacional sobre Empleo* (ANE) entre la UGT, CCOO, CEOE i el Govern.

Aquesta estratègia de pactes i concertació va ser molt criticada per altres sindicats, però gràcies a ella la UGT va participar des de primera línia en les transformacions socials, polítiques, econòmiques i legals de la transició.

Ressenya
biogràfica

Luis Fuertes Fuertes (1948-2018)

Treballador de la Hispano-Olivetti, s'afilia a la UGT el 1968 i reorganitza la Federació del Metall de Catalunya. En l'Assemblea de Terrassa celebrada el 20 de juny de 1976 és escollit secretari general de la UGT, càrrec que ocupa fins al 1982 i des del qual va impulsar la reorganització del sindicat. En les eleccions generals de 1977 i 1979 va ser elegit diputat pel PSC per la circumscripció de Barcelona.

1982-1988

Primera força sindical

Cartell del 6è Congrés,
1-3 de juliol de 1983
a Barcelona

Cartell del 7è Congrés,
8-10 de maig de 1986
a Barcelona

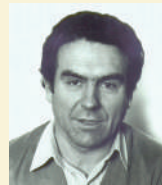
El triomf electoral del PSOE l'any 1982 va obrir grans expectatives de canvi. La UGT va sortir reforçada en les eleccions sindicals i es va consolidar com a primera força. En aquest escenari, les polítiques del Govern van desplegar una nova perspectiva social que va produir avenços en els drets socials i laborals. No obstant això, la reforma de les pensions, realitzada el 1985 pel Govern sense respectar els acords previs i que comportava fortes retallades, va iniciar una etapa de distanciament amb el PSOE.

Aquest procés va afectar la UGT de Catalunya i Justo Domínguez, escollit el 1983 com a secretari general per encapçalara la reconstrucció del sindicat en l'època de la transició, va dimitir i es va nomenar una comissió gestora que va governar l'organització fins al Congrés de 1990.

Ressenyes biogràfiques

José Valentín Antón (1941)
Metal·lúrgic i electricista. El 1962 s'afilià a la UGT i a les Joventuts Socialistes, i es va dedicar a la reorganització de la Federació Catalana del PSOE, a la qual representa en l'Assemblea de Catalunya. Membre de la Comissió Executiva Confederal sorgida del 30è Congrés de la UGT de Madrid de 1976, sis anys més tard va ser escollit secretari general de la UGT de Catalunya. En les eleccions catalanes de 1979 i 1982 va ser elegit diputat pel PSC per la circumscripció de Barcelona.

Justo Domínguez de La Fuente (1940-2011)
T treballador de l'empresa de Transports de Barcelona, va ser elegit jurat d'empresa del Sindicat Vertical i el 1975 s'incorpora a la UGT i a la Federació Catalana del PSOE. Fou secretari del Transport de la UGT de Catalunya i des del 1983 fins al 1990, secretari general de la UGT de Catalunya. Fou diputat del PSC per Barcelona al Parlament de Catalunya des de maig de 1984 fins a l'abril de 1989.

1988-1994

Anys de desavinences: pel gir social

A partir de mitja dècada de 1980, es va obrir una conjuntura econòmica més favorable que, tanmateix, no es va traduir en millores i compensacions pels anys previs d'austeritat i concertació social. El descontentament de la ciutadania va donar lloc a la vaga general del 14 de desembre de 1988, que va paraitzar el país i que va esdevenir la mobilització sindical més important de la història de la democràcia.

El maig de 1990, en el 8è Congrés de la UGT de Catalunya, Josep M. Àlvarez és elegit secretari general i s'inicia una etapa de consolidació definitiva del sindicat. Àlvarez és reelegit successivament fins al 14è Congrés. L'organització es defineix com un

sindicat de classe, d'orientació socialista, plural, autònom i nacional, que conforma una esquerra social i que utilitza la concertació com a mètode d'avenç social.

El sindicat continua consolidant-se tant en els aspectes organitzatius, com de projecció social i nacional i en el respecte a la diversitat.

Al llarg de la dècada del 1990, caracteritzada per la unitat d'acció i l'entesa entre UGT i CCOO, va continuar la convocatòria conjunta de vagues com a protesta per la política econòmica del Govern de Felipe González i que van acabar amb la vaga de gener de 1994.

Vaga general del 14-D

8è Congrés, 3-5 de maig de 1990 a Barcelona

En guàrdia davant les regressions sociolaborals 1994-2002

En el 36è Congrés confederal de la UGT és elegit secretari general Cándido Méndez. L'any 1996 el PP guanya les eleccions i José María Aznar esdevé president del Govern. El 1998 la UGT celebra el 37è Congrés amb el lema «UGT por las 35 horas. Empleo y Solidaridad». Durant la primera legislatura del govern d'Aznar, el sindicat inicia les mobilitzacions en favor de la setmana laboral de 35 hores i per una millora de la protecció dels aturats.

Paral·lelament, la UGT de Catalunya, sobretot a partir del seu 10è Congrés, mostra l'aposta per un sindicat obert i plural com a reflex del país i de la seva pluralitat ideològica i partidària. Les composicions dels seus òrgans de direcció incorporen membres de diversos corrents ideològics representatius de la classe treballadora catalana.

L'abril de 2002 el govern d'Aznar lliura als sindicats el document «Medidas de reforma de la protección por desempleo y de la Ley Básica de Empleo», que comporta unes retallades injustificables. Les manifestacions del Primer de Maig d'aquell any demanen la retirada d'aquestes mesures. El govern d'Aznar les aprova per decret i es convoca una vaga general el 20 de juny contra el *decretazo* i, a l'octubre, es concentren a Madrid més de mig milió de sindicalistes. El govern del PP fa marxa enrere i accepta la majoria de les modificacions exigides pels sindicats.

D'esquerra a dreta:

Cartell del 9è Congrés, 20-22 d'abril de 1995.

Cartell del 10è Congrés, 17-20 de març de 1998 a Girona.

Ressenya
biogràfica

Josep M. Álvarez Suárez (1956)

Treballador de La Maquinista Terrestre y Marítima, s'afilia a UGT el 1975 i tres anys més tard és elegit secretari d'organització de la Federació del Metall de la UGT de Catalunya. El 1990 és escollit secretari general de la UGT de Catalunya, càrrec que exerceix fins al 2016. Durant el seu mandat emprèn una transformació del sindicat en una organització moderna, políticament autònoma i plural. El 2016 és escollit secretari general confederal de la UGT.

2002-2008

Nous reptes socials

La UGT contra la guerra. L'any 2003 se celebren manifestacions en contra de la guerra a l'Iraq i del suport del govern Aznar a la coalició encapçalada pels Estats Units. Milions de ciutadans i ciutadanes exigeixen la dimissió del govern, molt desgastat després de la crisi del *Prestige*. El mes de maig Cándido Méndez és elegit president de la Confederació Europea de Sindicats.

La crisi financera de 2007 esdevé política i social. Progressivament, els diferents governs fan pagar a la classe treballadora les conseqüències d'unes polítiques econòmiques irresponsables que provoquen un gran moviment d'indignació al carrer.

La UGT recull el descontentament i impulsa moltes iniciatives que busquen pal·liar els efectes d'aquesta crisi, amb la defensa dels drets laborals i dels serveis públics. Milers de persones omplen els carrers de pobles i ciutats en defensa dels llocs de treball i contra les retallades.

Cartell de l'11è Congrés, 19-22 de març de 2002 a Tarragona

Cartell del 12è Congrés, 20-22 de juny de 2005 a Lleida

Alternatives per sortir de la crisi 2008-2016

Drets socials, drets nacionals. El 10 de juliol de 2010 el sindicat participa en la multitudinària manifestació que amb el lema «Som una nació. Nosaltres decidim», convocada per la majoria de partits parlamentaris, els sindicats i prop de 1.600 entitats, com a resposta a la sentència del Tribunal Constitucional contra l'Estatut de Catalunya de 2006.

El desembre de 2010, CiU guanya les eleccions al Parlament de Catalunya i comença a aplicar una política de retallades que originen protestes generalitzades. La UGT forma part activa de la plataforma Prou Retallades, que convoca la primera gran mobilització el 14 de maig de 2011. La UGT esdevé també una de les organitzacions promotores de la ILP contra els desnonaments injustos. La resposta sindical contra la crisi: tres vagues generals. El maig de 2010, el govern de Rodríguez Zapatero fa un gir en les polítiques econòmiques i anuncia la reducció d'un 5% del sou dels empleats públics, fet que provoca la convocatòria d'una vaga en el sector públic el 8 de juny. Al mateix temps, promulga la primera reforma laboral que retalla drets laborals i anuncia una reforma de les pensions dictada per la UE. La resposta sindical és la vaga general del 29 de setembre de 2010.

El gener de 2012 el Partit Popular imposa una nova reforma laboral que traeix els principis del II *Acuerdo para el Empleo y la Negociación Colectiva* 2012-2014, fet que provoca una altra vaga general el 29 de març de 2012. Aquest mateix any, davant l'impuls de les polítiques d'austeritat i les retallades socials, la UGT, CCOO i altres organitzacions convoquen novament una altra vaga general el 14 de novembre.

Cartell del 13è Congrés, 21-24 d'abril de 2009 a Barcelona

Cartell del 14è Congrés, 24-26 d'abril de 2013 a Barcelona

2016-2024

Recuperar els drets, recuperar les persones

En el 42è Congrés Confederal del mes de març de 2016, fou elegit nou secretari general de la UGT Josep M. Àlvarez, que substituï Cándido Méndez després de vint-i-dos anys al capdavant de l'organització. Aquest congrés fou un revulsiu en el funcionament del sindicat, que inicià un procés de transformació i modernització per adaptar-se plenament al segle XXI.

L'estabilitat de l'organització, la seva incidència en les qüestions socials, l'impuls en el manteniment i posterior recuperació de drets van aportar continuïtat i en el 43è Congrés celebrat a València el 2021 Josep M. Àlvarez resultà reelegit amb un ampli consens intern. L'actual mandat ha estat presidit per la recuperació de la desviació de l'IPC com a referent de la revalorització de les pensions, la pujada del salari mínim en un 37 % (1.080 euros mensuals) i la regressió dels aspectes més lesius de la reforma laboral imposada per la dreta el 2012.

El 2016, la UGT de Catalunya celebra a Terrassa el seu 15è Congrés Nacional, després de vint-i-set anys de lideratge del sindicat català per part de Josep M. Àlvarez, Camil Ros és escollit secretari general amb una àmplia majoria. El país va viure una de les èpoques més convulses de la seva història recent i els reptes del sindicat varen ser mantenir la unitat i la cohesió interna alhora, i representar efectivament els interessos dels treballadors i treballadores catalans en un context del Procés polític català.

Al conflicte territorial el va succeir la pandèmia de Covid-19, una època en què el sindicat es va esforçar perquè els treballadors i treballadores de Catalunya tinguessin eines i mecanismes per preservar els seus llocs de treball i alhora la necessària protecció sanitària i social.

L'any 2020, un semestre més tard per causa de la pandèmia, la UGT de Catalunya celebrà el seu 16è Congrés Nacional, on Camil Ros sortirà novament escollit per una àmplia majoria com a secretari general. Els reptes de l'actual mandat han estat la recuperació del mercat del treball dels efectes de la pandèmia, la recuperació i avenç en els drets retallats i fonamentalment donar un impuls social a les polítiques a Catalunya, tot això representat per tres eixos d'activitat del sindicat que graviten al voltant de les noves formes d'igualtat i feminismes, la protecció i recuperació del medi ambient i la lluita social i laboral, representats pels tres colors que presideixen la nostra iconografia: el violeta, el verd i el roig.

Cartell del 6è Congrés, 1-3 de juliol de 1983 a Barcelona

Cartell del 7è Congrés, 8-10 de maig de 1986 a Barcelona

Ressenya biogràfica

Camil Ros Duran (1972)

Administratiu a diferents empreses de la construcció, entra a la UGT l'any 1996 com a cofundador d'Avalot-Joves de la UGT de Catalunya. De 1998 a 2008 va ser secretari general de la UGT de les Comarques Gironines. Des del 2008 forma part del Secretariat Nacional de la UGT de Catalunya, i el 2016 és elegit secretari general de la UGT de Catalunya.

